

בארה של תורה

מאת הרב ראובן גולן מח"ס רינונה של תורה ♦ יו"ל ע"י כולל שערים המצויינים שע"י מוסדות דרכי תורה רחובות

כתובת המערכת:

מודיעין עילית

מסילת יוסף 3/10

טל' 08-9744220

דוא"ל לרשימת תפוצה:

rg5740@gmail.com

גליון מס' 16 אייר תשע"ג

הוקדש לעילוי נשמת רבי שלמה בן טאוס ז"ל למש' סלמי הי"ו

פרשת בהר – בחוקותי

האבות לדור במקום שהורישום אבותם, ויתלקטו אנשי המשפחה אשר מכרו אחוזותיהם ונתרחקו זה מזה.

"שש שנים תזרע שדך וגו', ובשנה השביעית

שבת שבתון" (כה, ד)

"לא תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך" (כה, מג)

כתב האור החיים הקד' "מצד איסור זה יתחייב הס"מ מיתה לעתיד לבא כמאמרם ז"ל (סוכה נב, א), שהרי הוא מותרה ועבר מצות ה'".

בתורת כהנים דרשו שענין השנים הוא כנגד ששת ימי הבריאה וביום השביעי שבת לה'. ולאור זאת כתב ה'משך חכמה' דבר נפלא, כי הנה מצינו שביום השלישי וביום הששי מימי הבריאה נאמר "כי טוב" ב' פעמים, וכנגד זה צייתה התורה ליתן מעשר עני בשנה השלישית ובשנה השישית ולהטיב לזולתו.

"אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו

"וקראתם דרור בארץ לכל יושביה יובל היא

ועשיתם אותם" (כו, ג)

תהיה לכם" (כה, י)

רבינו החיד"א בספר 'פני דוד' פירש פסוק זה על פי דברי ר' שלמה אלקבץ בספר 'שורש ישי' שדבר שנעשה מתוך מתינות ועצה והתבוננות נקרא 'הליכה' בלשון התורה נוכחו שנאמר "בפרשת שמות וילך איש מבית לוי" ודרשו חז"ל שהלך עמרם בעצת בתו והחזיר את אשתו.

בפירוש 'הכתב והקבלה' ביאר את מטבע הלשון "יובל", שהוא משורש 'בלל', כמו "בלולות בשמן" שהוא ענין של תערובות ובלבול.

וזהו שנאמר "אם בחוקותי תלכו" כי צריך האדם עצה ומתינות והתבוננות כדי להרגיש ברמאות היצר המבקש להחטיאו, וע"י כן יזכה לעבוד את השי"ת כראוי. ולכך אמר הכתוב "אם בחוקותי תלכו" כלומר במיתון ובעצה, או אז את מצותי תשמרו ועשיתם אותם", כי "פרי המהירות חרטה".

והיינו משום שבשנת היובל יש בלבול ועירוב רשויות, שמתבלבל סדר הרשויות בשדות ועבדים, והיה הקונה כמוכר, כעבד כאדונו, כשפחה כגבירתה, כנושה כאשר נושה בו, חירות אחת ורשות אחד לכולם, אין קדימה ואיחור יתרון ופחיתות זה על זה. ואף הכלי שמכריזין בו על תערובת הרשויות נקרא גם יובל, ולכן נאמר "במשוך בקרן היובל".

"ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו

תשובו" (שם)

ואף לפי דרשת חז"ל "שתהיו עמלים בתורה", יש לבאר שהכתוב כינה את לימוד התורה בשם הליכה להורות שדברי תורה צריכים מיתון ועצה מהגדולים כדי לכון את ההלכה, ואחר שתהיה הלכה ברורה, ומסקנא דשמעתתא אליבא דהלכתא, אז "ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם".

ביאר ה'משך חכמה', שלפי פשוטו כוונת הכתוב להשמיענו מהי התועלת שתהא בכך שישבו איש אל אחוזתו, שעל ידי כן "ואיש אל משפחתו תשובו", כי הפיזור בין בני המשפחה בא מסיבות הזמן אשר ירחיקו בין אחים, זה פונה לצפון וזה לדרום לבקש טרפו ומזונו, אמנם אם ישבו איש אל אחוזתו, ישבו בתי

"ונתתי שלום בארץ" (כו, ו)

כתב ב'פרדס יוסף' שלכאורה כשם שבברכות נאמר "ונתתי שלום בארץ" כך בתוכחות היה צריך לומר בהיפך "ונתתי

לעילוי נשמת

יפת בן שלמה ושרה גדסי ז"ל

אברהם בן תנום יוספי ז"ל ♦ שרה בת מלכה חברוני ע"ה
סעדה בת זוהרה יאיר ע"ה ♦ ששון בן מרים טרעבי ז"ל
נאגי בן משה עיני ז"ל ♦ צבי בן רבקה ז"ל

לע"נ ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאוזה בת תאג'ה ע"ה
רחל בת סאלחה ע"ה ♦ צביה בת סרה ע"ה

ואפשר מהתמדת הווייתם אצלו יקלו בעיניו, וכדי לחזק מצות כיבוד אב ואם הוסיפה התורה עוד מתן שכר בצידה.

מחלוקת בארץ, ומה שלא מצינו שאמר כן הכתוב כן הוא משום שהמחלוקת היא מכה שלא כתובה בתורה!

והביא מעשה שהיה שאמרו על שוחט שלא בדק הריאה כהוגן, וכשהגיע הדבר לר' חיים מוואלווין אמר שבדיקת הריאה היא רק מדרבנן אך מחלוקת אסורה מן התורה, ואף אם נאמר שהיא מחלוקת לשם שמים, הרי שנינו (אבות פ"ה מ"ז) שרק בית שמאי ובית הלל יכלו להרשות עצמן לחלוק אלו על אלו ולא אנשים פשוטים כמונו...

"ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי"

אתכם" (כו, יא)

"ואם מבין ששים שנה ומעלה, אם זכר והיה ערכך חמשה עשר שקל, ולנקבה עשרה שקלים"

(כו, ז)

פירש"י "כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה".

ופירש רבינו החיד"א בספר 'פני דוד' שטעם הדבר שהאשה חשובה יותר מאשה לעת זקנה, הוא משום שהאשה בזקנותה חדל ממנה אורח כנשים ופסקה בכך זוהמתה והיא מיטהרת ומתקדשת ונעשית רוחנית יותר, אך אצל האיש ונהפוך הוא, שבזקנותו כשל כחו ואין ביכולתו לעבוד את ה' ולעסוק בתורה כמו כאשר היה כחו במתניו, ולכן בזקנתו יוצא הוא בגרעון ומך מערכו.

"וכל מעשר בקר וצאן, כל אשר יעבור תחת"

השבט, העשירי יהיה קודש לה" (כו, לב)

חידוש נפלא מובא בשמו של רבי שמשון מאוסטרופולין, שבפסוק זה מרומזת תשובה לשאלה ידועה. כי הנה ידוע שמותם של עשרת הרוגי מלכות היה עונש על מכירת יוסף על ידי האחים. אלא שלכאורה קשה, שהרי במכירת יוסף השתתפו רק תשעה אחים ולא עשרה [שהרי בסה"כ יש שנים עשר שבטים, וממספר זה יש להוריד את ראובן שלא השתתף במכירה, וכן בנימין שעוד לא נולד, וכמובן יוסף עצמו], ואם כן מדוע נהרגו עשרה?

והתשובה היא, שהואיל והשבטים צירפו את הקב"ה עמם כידוע, נחשב שחטאו בעשרה.

ולכך רומז כאן הפסוק: "וכל מעשר בקר וצאן" הם ראשי תיבות, "וכי למה מת עקיבא, שהיה רועה בקר וצאן"? ועל כך עונה הפסוק "כל אשר יעבור תחת השבט, העשירי יהיה קודש לה", כלומר, תשעה שנענשו, הם "תחת השבט", כנגד השבטים שחטאו, ואילו העשירי (רבי עקיבא) הוא "קודש לה", כנגד צירוף הקב"ה...

כתב הגר"י אייבשיץ זצ"ל בספר 'אהבת יהונתן', שהנה ידוע שיסורין ממרקיני עוונותיו של אדם כמו מלח שהוא ממתק הבשר ומוציא ממנו כל דבר רע שבלוע בתוכו. והנה קודם השראת שכינה על הנביא היה הקב"ה שולח עליו יסורים לנקות אותו מזהמת חטאיו כדי שתשרה השכינה עליו בקדושה ובטהרה. אמנם אין צורך בכך אלא למי שעבר עבירה אבל לצדיק שלא טעם טעם חטא לא הוצרך מלח להוציא בליעת חטא היסורין למרק.

וזהו שנאמר "ונתתי משכני בתוכם" דהיינו השראת שכינה, "ולא תגעל" שלא יהיו צריכים למירוק עוונות כדי שתיפלט זוהמת חטאיהם כני "תגעל" הוא מלשון הגעלה שעל ידה פולט הכלי מה שבתוכו כי עם קדוש אתה.

"ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי"

אתכם" (כו, יא)

בספר 'תוספת ברכה' ביאר על פי דברי המדרש (ב"ר צו, ג) על הפסוק וידגו לרוב (ויחי מח, טז) שדגים אע"פ שגדילים במים מכל מקום כשיורדים גשמים עולים הם למעלה לקבל הטיפות. וזה מפני שכל דבר שנמצא בתמידות נעשה למשא ולפעמים גם נמאס ונהפך לגועל. וכאן כתוב "ונתתי משכני בתוכם", ואמר הכתוב שפשר שמחמת התמדת השראת שכינתו בתוכם יהא עליו הדבר למשא או שימאס בכך, ולכן נאמר "ולא תגעל נפשי".

והוסיף, שזהו הטעם שבכל עשרת הדיברות לא נאמר שכר בצד המצוה מלבד כיבוד אב ואם שנאמר בו "למען יאריכון ימך", ומשום שמיום היולדו רואה האדם את הוריו ללא הרף,

האזינו לשיעורי הרב ראובן גולן בקול הלשון בטל' 03-6171001. לשיחת השבוע הקישו 1-1-2-48-1-1 [השיחה מופיעה במערכת החל מיום חמישי בשעה 12:30]

עלון זה מופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות את הרבים ולהקדיש את העלון לע"ג הנפטרים, או להבדיל להצלחה ולרפואה ולכל ענין, נא פנה להנהלת המוסדות בטל' 08-9452903

אברהם טביב בן טביב ז"ל • בריגוד בת חסנה אליהו ע"ה
חיים בן סלימאן ז"ל • רחל בת סרה אליהו ע"ה
שמואל בן דוד ומרים שלומי ז"ל

סרה בכורה בת רחל ע"ה • הראל בן תמר אברהם ז"ל
יצחק בן עיישה ז'אנו ז"ל • שלום בן מנחם עברי ז"ל
רות בת רחל פדילה ע"ה • חיים בן סרה ז"ל

משה בן יחיא עוזרי ז"ל • מאיר בן ססיה מוזוז ז"ל
מאיר בן תמוז ביטון ז"ל • סלח נג"י בן גורגיה סלה ז"ל
רחל בת חיה וירשובסקי ע"ה • רחל בת חיים קעטבי ע"ה